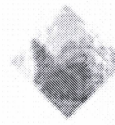

การเดินทางมักมีเรื่องราวของจุดมุ่งหมายนอกจากนี้แล้วอาจพบเห็นเรื่องอื่นๆ โดยมิได้คาดคิด และเป็นผลพลอยได้ในสารคดีบทต่อมา ดังที่ผู้เขียนนำภาพถ่ายลายเส้นเขียนอารยธรรมลุ่มน้ำโขงชุดนี้ของพิพิธภัณฑ์อารยธรรมลุ่มน้ำโขงมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จัดนิทรรศการแสดงผลภาพดังกล่าวในงานพิพิธภัณฑ์แม่ฟ้าหลวง บ้านผาถ่าน อ.เชียงของ จ.เชียงราย เมื่อช่วงต้นเดือน พ.ค.ที่ผ่านมา

ภาพถ่ายและลายเส้นเขียนชุดนี้ผมชอบมาก แม้ว่าบางภาพจะเคยผ่านตามบ้างในหนังสือศิลปวัฒนธรรมของมติชน และพิพิธภัณฑ์ในประเทศลาว แต่ด้วยทางการลาวไม่อนุญาตให้ถ่ายภาพ ให้ได้แค่ดูแล้วเก็บไปจินตนาการต่อ แต่การได้มาเห็นภาพชุดนี้นับ 10 ภาพ ย่อมจะปลื้มใจเป็นธรรมดาอยู่ไม่น้อย แถมทางพิพิธภัณฑ์อารยธรรมลุ่มน้ำโขงยังทำสำเนาภาพส่งมาให้ ศิลปวัฒนธรรม สยามรัฐ เผยแพร่ ก็ต้องขอบคุนมา ณ ที่นี้

มีโอกาสนพูดคุยกับนักวิชาการศึกษาแม่ฟ้าหลวง พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง อาจารย์ประจำสำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เล่าถึงที่มาของภาพถ่ายและลายเส้นเขียนชุดนี้

"ภาพถ่ายชุดนี้เราได้มาจากสุจิตร์ของฝรั่งเศส ในการจัดนิทรรศการรวบรวมภาพถ่ายของลุ่มน้ำโขงทั้งหมดที่มีการกระจายอยู่ตามประเทศต่างๆ ของผู้ที่เคยเดินทางเข้าไปในดินแดนลุ่มน้ำโขงแล้วทำการบันทึกภาพไว้ตั้งแต่ที่เบตลงมาถึงจินตอนใต้, พม่า, ลาว, ไทย, เขมร และ เวียดนาม ซึ่งภาพชุดนี้บันทึกไว้มีตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ.1866-1937 หรือรวมๆ 140 ปีประมาณนั้น ส่วนทางพิพิธภัณฑ์ฯ ทำเรื่องขอ

ภูมิบ้านภูมิเมือง

๕ บูรพา โชติช่วง

คัดสำเนามาเพื่อจัดทำนิตรรศการเผยแพร่ในเมืองไทย ซึ่งภาพเหล่านี้สามารถเผยแพร่ได้เพราะอายุเกินจากลิขสิทธิ์"

"ภาพชุดนี้ที่เกี่ยวข้องกับไทยมีน้อยมาก บางภาพตรวจสอบข้อมูลสถานที่แล้วไม่ถูกต้อง เราจึงไม่ได้นำเสนอ" และอธิบายภาพวิถีชีวิต "ภาพถ่ายผู้หญิงลาวคนนี้ เราได้เห็นการแต่งกายในลักษณะของชนชั้นสูง และภาพการแต่งกายของชาวบ้าน ซึ่งทั้งหมดเราจะเห็นวิถีชีวิตเครื่องแต่งกายของคนลาวว่าแต่งชุดอย่างไร สวยงามแค่ไหนในสมัยนั้น และบางท้องถิ่นของชาวไทลื้อ ชาวไทเขิน (จีน) ในเชียงตุง เป็นต้น"

พลวัฒน์กล่าวถึงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์นี้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายทางมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ต้องการสืบทอดปณิธานของสมเด็จพระเจ้า สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง ทั้งการศึกษาวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับชุมชนและศิลปกรรมจะเป็นการช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์ในลุ่มน้ำโขงกลับมาชีวิตมากขึ้น

"เรามองเห็นแม่ฟ้าหลวงเป็นแค่ทรัพยากรธรรมชาติหรือว่าเป็นเส้นทางเดินเรือซึ่งว่าไปแล้วแม่น้ำสายนี้ประกอบด้วยผู้คนหลายเผ่าพันธุ์และผูกพันกันมาแต่กาลแต่ปัจจุบันผู้คนริมฝั่งแม่ฟ้าโขงกำลังอ่อนล้าอ่อนแรง ทางพิพิธภัณฑ์พยายามบูรณะฟื้นฟูลำน้ำให้มีความสำคัญมากขึ้นกลุ่มชาติพันธุ์ก็สามารถแสดงอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างภาคภูมิใจได้ด้วย ที่สำคัญ